Przedmiotem proponowanych badań jest tubylcze rozumienie pojęcia „tradycji" wyrażane w narracjach i praktykach rdzennych ludów obszaru Amazonii, na przykładzie Indian Moré. Celem naukowym tych badań jest poznanie czy i w jakim sensie przeszłość (a konkretniej dawny sposób życia przodków) odgrywa rolę w procesie samoidentyfikacji współczesnych Indian Moré. Problem, badawczy na jaki badania próbują znaleźć odpowiedź to pytanie o to jak tradycję rozumieją te społeczności Indiańskie Amazonii, które postrzegane są, jako silnie zakulturowane ze społeczeństwem narodowym.

Założenia wstępne, jakie przyjmuje na podstawie badań pilotażowych (2008, 2014) są następujące. Po pierwsze zakładam, że współcześni Moré posiadają świadomość odrębności swojej grupy. By sprawdzić czy tradycja odgrywa rolę w procesie samoidentyfikacji, chcę zrekonstruować jak Moré rozumieją tradycję. Zakładam, że lokalne rozumienie tradycji może w istotny sposób odbiegać od tego jak tradycja jest rozumiana w naszym kontekście historyczno-kulturowym. Opieram się na dwóch hipotezach badawczych, które chciałbym zweryfikować w trakcie badań empirycznych. Pierwsza hipoteza zakłada, że przeszłość odgrywa istotną rolę w procesie samoidentyfikacji Indian, ale z ich punktu widzenia nie jest ona pozytywnie waloryzowana co przeczy założeniom postawy tradycyjnej (Gow 1991). Druga hipoteza zakłada, że z punktu widzenia Indian amazońskich, ważniejsze od skupiania się na związkach z przeszłością i tym co upodabnia do przodków jest pozytywne waloryzowanie odmienności i wszystkiego co umożliwia żyć w odmienny sposób (Viveiros de Castro 2011; Vilaça 2010).

Przyjmuje założenia metodologiczne charakterystyczne dla antropologii kulturowej polegające na tym, że zasadniczy nacisk kładę na tubylcze rozumienie interesujących mnie zjawisk (tzw. perspektywa oddolna). Zatem interesować mnie będzie przede wszystkim to jak tradycja jest rozumiana i wyrażana w dyskursie i praktykach Indian Moré. W mniejszym zaś stopniu, jaki dyskurs i praktyki związane z ideą tradycji towarzyszą aktywności podmiotów wchodzących w relacje z Moré takich jak: rząd, ONG, kościół, naukowcy itp. Z powodu tych założeń metodologicznych kluczowe jest przeprowadzenie badań o charakterze empirycznym i dalsze wzbogacenie ich o badania o charakterze studyjnym.

Część empiryczna dotyczy badań terenowych w dwóch osadach indiańskich we Wschodniej Boliwii. Badania prowadzone będą metodą etnograficznych długotrwałych badań terenowych. W trakcie badań w terenie stosować będę różnorodne techniki badawcze min. obserwację uczestniczącą, różne formy wywiadów. Całość będzie dokumentowana przy pomocy narzędzi do dokumentacji audio-video jak również w postaci codziennie systematycznie prowadzonych notatek w notesie i dzienniku terenowym. Część studyjna obejmuję analizę źródeł zastanych (literatura) oraz danych wywołanych w terenie min. przy zastosowaniu interdyscyplinarnych metod analizy.
Szczegółowe cele badawcze części empirycznej to zrekonstruowanie na podstawie deklaracji i praktyk Indian Moré ich (1) stosunku do poprzednich pokoleń, a szerzej do przeszłości. (2) Lokalnego rozumienia różnic w sposobach życia między poprzednimi pokoleniami, a dzisiejszym sposobem życia. (3) Stosunku do obcych i tubylczego rozumienia, czym jest odmienność i jak ona wpływa na współczesne życie.

Aby zrealizować wskazane wcześniej szczegółowe cele badawcze zamierzam skupić się podczas badań terenowych na obserwowalnych oraz wyraźnie zawężonych obszarach badawczych dotyczących przeszłości (A1/A2) i współczesności (B1/B2). Wyodrębniam zatem następujące obszary: A1. pamięć o poprzednich pokoleniach i stosunek do ich sposobu życia. A2. Pamięć o historycznych wydarzeniach i stosunek do nich. B1. Stosunek do obcych (na przykładzie projektów rozwojowych). B2. Stosunek do współczesnych warunków życia (codzienność, praca, szkoła, zdrowie).

A1/A2 Analizując jedyne teksty etnograficzne na temat Moré (Snethlage 1937; Castedo 1957) udało mi się zrekonstruować imiona 6-ciu historycznych rodzin Moré. Na tej podstawie przeprowadziłem w badaniach pilotażowych (2014) wywiady w których zrekonstruowałem nazwy ponad 45 chat z minionych pokoleń w tym ponad 140 imion. Dzięki proponowanym badaniom uda mi się powiązać współcześnie żyjące rodziny Moré z ich przodkami, oraz zebrać w oparciu o taką bazę imion i wydarzeń dane na temat wspomnień i opinii odnośnie dawnego sposobu życia. Będą to dane, systematycznie przeze mnie zbierane podczas badań terenowych.

B1/B2 Życie współczesnych Moré podlega intensywnym przemianom. Nie wiemy jednak jak Indianie rozumieją te procesy. Badania pilotażowe ukazały, że rządowi inicjatorzy Instytutu języka i kultury Indian Moré, założyli, że starsze pokolenia Indian będą nauczać języka i tradycji młodsze pokolenia. Projekt ten musi napotkać szereg trudności: brak podręczników do nauki j. moré, niechęć samych Moré do przedkładania nauki języka nad pracę, zdobywanie pożywienia. W trakcie badań terenowych będę systematycznie obserwował i przeprowadzał wywiady na temat stosunku Indian do Instytutu (i innych projektów rozwojowych), ale również innych zmian jakie zachodzą: dominacji j. hiszpańskiego, mieszanych małżeństw, zaniku pracy wspólnotowej, zmian w diecie (spożywanie żywności będącej tabu) oraz konwersji religijnej z uwzględniem jak te zmiany waloryzują i dlaczego.

Proponowany projekt stanowi kontynuację moich dotychczasowych w sumie sześciomiesięcznych badań pośród Indian Moré (2008, 2014). Proponowany problem badawczy jest ważny zarówno z powodów natury merytorycznej jak i empirycznej. Z poziomu merytorycznej debaty badania dostarczą nowych danych etnograficznych pozwalających lepiej zrozumieć postawy i narracje ludów tubylczych (Conklin 1997). Jest to szczególnie ważne w kontekście dynamicznego procesu odrodzenia etnicznego ludności rdzennej na całym świecie (Derlicki & Lipiński 2002; Posern-Zieliński 2005b). Również w kontekście debat nad kryterium tubylczości i autentyczności współczesnych ludów aspirujących do statusu ludów tubylczych. Idea tradycji odgrywa kluczową rolę w tym dyskursie a oddziałuje on również na poziomie polityki państwowej i międzynarodowej. Ponadto skupienie się na Indianach poddanych silnym procesom akulturacji jest pożądanym kierunkiem badań w amazonistyce (Gow 1991; 2001). Patrząc z szerszej perspektywy proponowany problem badawczy stoi w samym centrum zainteresowań współczesnej antropologii kulturowej nawiązując do studiów nad tożsamością etniczną (Brubaker 2004; Comaroff 1992), procesami zmian społeczno-kulturowych (Sahlins 2006), konceptualizacją tradycji (Boyer 1990; Hobsbawm & Ranger 1992) czy rozumieniem procesów globalizacji (Appadurai 2005; Wolf 2009; Giddens 2008).

Argumenty natury empirycznej przemawiające za podjęciem tak sformułowanego problemu badawczego pochodzą z moich badań pilotażowych. Podczas pobytu w Monte Azul w sierpniu 2014 roku miałem okazję uczestniczyć w spotkaniu z przedstawicielem Instytutu do spraw kultur i języków (IPELC) działającym przy boliwijskim Ministerstwie Edukacji. Celem spotkania było poczynienie przygotowań do utworzenia w wiosce indiańskiej Instytutu kultury i języka Indian Moré. Całe wydarzenie uzasadnia, dlaczego właśnie teraz warto jest podjąć badania na temat postrzegania tradycji pośród tej właśnie grupy indiańskiej. Poza tym powołanie tej instytucji samo w sobie stymuluje Indian Moré do refleksji nad takimi pojęciami jak tradycja, zwyczaje i rdzenny język. Przeprowadzenie projektu w tych okolicznościach, stwarza niepowtarzalna okazję, do zebrania spontanicznych opinii i wypowiedzi ze strony Indian.